

מתורתו של צדיק אביר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת בא ה'תשפ"ב

עניני ימי השובבים

עניית 'אמן' תיקון גדול לתשובה

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). בראשית ראשי תבות תקון רפואת ברית יהיה שומר אמנים. בא לרמוז מעין מה שכתבנו סמוך לזה דיהיה זהיר וזריז בברכות. וכמו שצריך להיות זהיר בברכות כך יותר ויותר צריך להיות זהיר וזריז בעניית אמנים, וכמו שאמרנו רבותינו ז"ל (ברכות גג) גדול העונה אמן יותר מן המברך. וכמו שכתב הרב רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום בזהר הקדוש (ח"ג רפה). על כח אמן כמה גדול כח העונה וענש מי שאינו עונה, ד'אמן' גופה גימטריא הו"ה אדנ"י ובעניית אמן מיחד הו"ה אדנ"י, וזהו תקון פגם הברית:

ואפשר דלזה רמז הכתוב (ישעיה כו ב) 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמנים, ודרשו רבותינו ז"ל (שבת קיט:) אל תקרי 'אמנים' אלא 'אמנים', דיש לדקדק למה כתב 'צדיק' ושומר אמנים, אלא בא הכתוב להודיענו דאף מי שפגם בברית ובשובו בתשובה נזהר להיות שומר אמנים, נמחל לו מה שפגם בברית וחזר לכשרותו הראשון ויחשב לו כאלו לא פגם. וידוע דהשומר ברית נקרא 'צדיק', כמו שאומרים 'יוסף הצדיק' על ששומר בריתו. ופונת הכתוב כך היא, 'פתחו שערים ויבא גוי', דהינו שמתחלה היה גוי כמו הגוים שפוגמים הברית ועכשו נחשב לצדיק ששומר ברית. ותדע במה זכה לזה, בשביל שהוא שומר אמנים:

ויש לרמוז תקון הברית בעניית אמן, דהנה 'ברית' המלוי שלו גימטריא שבע מאות ושישה וארבעים, ואמן' כשתחשב הנ"ן הארבע שבע מאות בחשבון מנצפ"ך, יעלה בחשבון אמן שבע מאות ואחד וארבעים, חסר חמשה מחשבון מלוי הברית שכתבנו, הם כנגד חמשה אמנים שצריך אדם לענות בכל קדיש:

עוד, 'אמן' ראשי תבות אות מילה נתקן, רצונו לומר אם פגם בברית, על ידי שמירת אמן נתקן. עוד, 'הברית' גימטריא תענה אמן עם הכולל, דהינו אם פגמת ברית תענה אמן ובה יתקן מה שפגמת. ובה יבוא הרמז על נכון דרפואת הברית יהיה שומר אמנים:

(גנוי המלך, תיקון הברית אות כג)

עניית 'אמן' פותחת שערים

זה השער לה צדיקים יבאו בו (תהלים קיח כ). בא לפרש שלא תטעה לומר דמה שאמרנו רבותינו זכרונם

בזכות ג' מצוות שענינם דם נגאלו ממצרים

ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אתו בהם (שמות יב ז). אפשר לרמוז הטעם למה צוה הקדוש ברוך הוא שיתנו הדם בשלשה מקומות, שתי המזוזות והמשקוף, והיה די במקום אחד. ואפשר, דהנה איתא בזהר הקדוש (ח"ב ג) דשלש מצות ששמרו ישראל הם שעמדו להם לקצר הקץ ולהפצע מהמצרים, והם: שמירת נדה, ושלא בא שום אחד על שום אשה באסור בין יהודית בין מצרית, ושלא עשו לעברים להמיתם. והנה, שלש מצות אלה עקרים דם, שהנה הנדה היא דם, והבא על שום אשה באסור סתמא לגבי דידה נדה היא, הרי דם גם כן, והשופך דם הרי דם, הרי שלשה מיני דם שמרו ישראל שלא עברו על שום אחד מהם. והקדוש ברוך הוא ישתבח שמו אל אמונה ואין עול, צדיק בדינו, משיב לאיש כפעלו, וכנגד שלשה מיני דמים אלה ששמרו ישראל צוה להם לתן הדם בשלשה מקומות, להראות למחבלים ולהודיעם שבדין הוא מציל את ישראל, על ששמרו שלשה מיני דמים:

נאמר שלש פעמים 'דם' כנגד שלש מצוות אלו

והנה גם כן לא תמצא בצווי הקדוש ברוך הוא למשה, לא הזכיר לו הדם רק שלש פעמים. וכן נמי כשבא ואמר לישראל, לא הזכיר להם הדם רק שלש פעמים, להורות דבזכות שמירת שלשה מיני דמים זכו ונצולו ונעשו להם כל אותם הנסים. והכל נרמז בפסוקים עצמם, הפסוק הראשון כתוב בו 'ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אתו בהם', כאן רמז על ששמרו עצמם ולא בא שום אחד על אשת חברו ולא על שום גויה, וזהו שאמר 'על הבתים אשר יאכלו אתו בהם', הבית זו אשה, ודהינו, הם לא נתנו עיניהם כי אם בגשותיהם, וזהו 'על הבתים אשר יאכלו אתו בהם', דהינו נשיהם דוקא, ודבר הכתוב בלשון נקיה, כמו 'כי אם הלחם אשר הוא אוכל' (בראשית לט ו). השני כתוב בו (שמות יב יג) 'והיה הדם לכם לאת' כנגד דם נדה, לפי שנגדה היא אות בין ימי טמאה לימי טהרה, וכשם ששמרו אות נדה, כך הדם יהיה להם לאות וינצלו. השלישי (שם) 'וראיתי את הדם ופסחתי עלכם', זה כנגד שלא גרמו לשפך דם עברים, לפיכך אמר להם, כשם שחמלתם על העברים ולא גרמתם להם להרג, כך אני 'וראיתי את הדם ופסחתי עלכם ולא יהיה בכם נגף למשחית' (שם). נמצא, שמירת שלשה מיני דמים אלה הם העקר לגאולת ישראל, ולפיכך נרשם הדם שלש פעמים:

(פיתוחי חותם פרשת בא)

שבפסוק 'בראשית' הרי מ"ב, נמצא בין שני פסוקים אלו נרמז הקדיש. והחשבון הזה הוא חוץ מחמשה אמנים שצריך העונה לענות, ולפיכך אחר שני פסוקים אלו שגנרמז בהם שם מ"ב, כתב חמש פעמים 'אור' כנגד חמשה אמנים. וקרא אמן בשם 'אור' להראות גדלת אמן, שעל ידי עניתו גורם הארה בעולמות עליונים למעלה ומשם משתלשלת עד למטה, לפי שאמן גימטריא הו"ה אדנ"י, ועל ידי עניתו גורם להם יחוד. ולכן אשרי שומר אמנים, והמבטול גדול עונו מנשא, כי נדון בשאול:

'כל אשר תמצא ירך לעשות בכחך', כנגד תיבות שבקדיש

ונראה לעניות דעתי, שזה רמז שלמה המלך עליו השלום (קהלת טו י) 'כל אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון בשאול' וגו', בא לרמז על המ"ב תבות שיש בקדיש, והם י"ד וכ"ח, וזהו 'כל אשר תמצא ירך' כנגד י"ד תבות, 'בכחך' כנגד כ"ח תבות. והא דקרי להו 'ירך' ו'כחך' בכנוי לאדם, משום דאדם מרכבה לשכינה, והכח והגבורה שמוסיף למעלה נתוסף באדם עצמו, ובקדיש מוסיף האדם פח והארה ביד ובפח של מעלה, וגם כן האדם נתוסף הארה בידו ובכחו, ולפיכך קרי להו בכנוי. וכשיענה האדם ויכון ב"ד ובכ"ח תבות נצול מלרדת לשאול, וזהו כי אין מעשה וחשבון בשאול, דהינו אין צרך לדון במעשה ולא לתת חשבון בשאול:

ולפיכך צריך האדם להיות זהיר וזריז בענית אמנים כי בזה מוסיף פח למעלה ומתכפרים עונותיו, וכמו שאמר הכתוב (דברים לב ג) 'כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלקינו, דהינו 'כי שם ה' אקרא' הוא קריאת הקדיש, אז אתם העונים 'הבו גדל לאלקינו', וענו בכונה. וראשי תבות 'גדל לאלקינו' גימטריא ג"ל, הם כ"ח תבות וחמשה אמנים שצריך העונה לענות. ולכן השב בתשובה צריך להזהר בענית אמנים. וזה הוא בראשית הרומז לתשובה כאמור, אתה בעל תשובה בכחך תענה אמן יהא שמה רבא, וזה הוא תקון גדול לכפרת עונותיו:

(נגזי המלך, תיקון התשובה אות ל)

לברכה (שבת קיט.) כל העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דין, דענה זו לברכה מועלת לו אף על גב דאינו בעל תשובה ומעשים טובים, לזה אמר 'זה השער לה', דהינו אמירת הקדיש שעל ידה נפתחים שערים, 'צדיקים יבאו בו' דוקא, ולא שאינם צדיקים, שאם אינם צדיקים ענית אמן אינה מועלת להם כלום. באמת אם יהיו בעלי תשובה כראוי ונקראים צדיקים, אז אפלו מקדם נתחייבו על מעשיהם הרעים שעשו חייב גמור ונחתם גזר דינם, עכשו על ידי אמירת אמן עם התשובה שעשו כראוי נקרע גזר דינן, וזהו 'צדיקים יבאו בו', דהינו אלו בעלי תשובה שחזרו עכשו צדיקים עם אמירת הקדיש, ראויים עכשו לכנס בשער זה: (שערי תשובה, אות כב)

שברו ומעלותיו של העונה 'אמן'

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). בראשית ראשי תבות בכחך תענה אמן יהא שמה רבא. רמז למה שאמרו רבותינו ז"ל (שבת קיט.) כל העונה אמן יהא שמה רבא בכל כחו קורעין לו גזר דינו. ובזה יהיה בעל תשובה זהיר וזריז, וידע כי אפלו נחתם גזר דינו לרעה, בכח ענית אמן שיהיה עונה, נקרע:

'בכל כחו' משום כ"ה תיבות שעונים בקדיש

וצריך שיענה בכונה בלי שום פניה אחרת, ושלא ידלג שום אות או תבה, וזהו אומרו 'בכל כחו', לפי שיש כ"ח תבות מן 'אמן' יהא שמה רבא' עד 'בעלמא' שצריך העונה לענות, ולכן פסוק 'בראשית' יש בו כ"ח אותיות, לרמז על ענית 'אמן' כנזכר. וזהו רמז מה שכתב רש"י ז"ל (בראשית א א) מה טעם פתח בבראשית, משום 'פח מעשיו הגיד לעמו' (תהלים קיא ו), דהינו משום כ"ח אותיות שיש בפסוק בראשית הרומזים לכ"ח תבות שצריך העונה לענות בקדיש. ומה שאמר 'הגיד לעמו', לפי שזה סוד גדול וכמוס, והגידו השם לעמו מפני שהקדיש מתקן על שם מ"ב כידוע (שער הכונות דרושי הקדיש א), וגלה השם סוד זה לעמו ישראל: והנה פסוק והארץ היתה יש בו י"ד תבות, ועם כ"ח אותיות

חידה שבועית: מה אומר רבינו על מאמר חז"ל 'כל העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דין'?

מה צריך להוסיף לכך שיקרע גזר דינו? (נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבוד אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פרשת לך לך:

משפחת ברקלי ממודיעין עילית.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מוה האביר יעקב ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

